

«Захист авторських прав в Україні»

Авторське право в об'єктивному розумінні являє собою сукупність правових норм, що регулюють коло суспільних відносин зі створення та використання творів науки, літератури і мистецтва. Авторське право в суб'єктивному розумінні - це особисті немайнові та майнові права, які виникають у автора у зв'язку зі створенням ним твору і охороняються законом. Об'єктом авторсько-правових відносин є нематеріальне благо у вигляді продукту духовної творчості, а саме твори науки, літератури, мистецтва.

Згідно ст. 433 ЦКУ і ст. 8 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» об'єктами авторського права є:

- 1) літературні та художні твори, зокрема: романи, поеми, статті та інші письмові твори; лекції, промови, проповіді та інші усні твори; драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори; музичні твори (з текстом або без тексту); аудіовізуальні твори; твори живопису, архітектури, скульптури та графіки; фотографічні твори; твори ужиткового мистецтва; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; переклади, адаптації
- 2) комп'ютерні програми;
- 3) компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- 4) інші твори.

Також є об'єкти, які не охороняються чинним законодавством.

Це такі об'єкти авторського права як:

- а) повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес-інформації;
- б) твори народної творчості (фольклор);
- в) видані органами державної влади у межах їх повноважень офіційні документи політичного, законодавчого, адміністративного характеру

(закони, укази, постанови, судові рішення, державні стандарти тощо) та їх офіційні переклади;

г) розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та інші аналогічні бази даних, що не відповідають критеріям оригінальності і на які поширюється право *sui-generis* (своєрідне право, право особливого роду).

Авторське право виникає від моменту створення твору. Таким моментом є вираження твору на матеріальному носії таким чином, щоб він став зрозумілим іншим особам.

Згідно ст.11 п.3 Закону України «Про авторське право і суміжні права» власник авторського права для оповіщення про свої права може використовувати знак авторського права, що міститься на кожному примірникові твору й складається з латинської букви "С" в колі, імені (найменуванні) власника авторського права та року першого опублікування твору. Також особа має не забувати про захист авторських прав, які на сьогоднішній день охороняються законодавством, і які при порушенні тягнуть за собою юридичну відповідальність.

Під захистом авторських прав слід розуміти передбачені законом заходи із їх визнання, припинення їх порушення, застосування до правопорушників заходів юридичної відповідальності. Захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством.

Законом передбачено випадки, що дають підстави для судового захисту авторського права та суміжних прав:

- 1) відтворення, розповсюдження та інше використання, а також ввезення в Україну примірників творів, фонограм, програм мовлення без дозволу авторів та осіб, які мають суміжні права;
- 2) виготовлення і розповсюдження з порушенням авторського права та суміжних прав (контрафактних творів) примірників творів, фонограм;

3) ввезення на територію України примірників творів і фонограм, що охороняються на території України, із держави, в якій ці твори і фонограми не охоронялися або перестали охоронятися.

Розповсюдженням порушенням авторських прав стала мережа Інтернет. Саме Інтернет став простором порушення прав осіб і авторських прав в першу чергу. Найпоширенішими видами порушень в мережі Інтернет є: незаконне відтворення і копіювання музичних, художніх, літературних творів чи комп'ютерних програм без попереднього надання на це згоди автором чи правовласником. Це виражає порушення матеріальних прав авторів.

За порушення авторських прав згідно чинному законодавству, від порушника можуть вимагати відшкодування збитків. Крім відшкодування збитків, стягнення прибутків, суд, арбітражний суд за порушення авторського права або суміжних прав стягує штраф у розмірі 10 відсотків від суми, присудженої судом на користь позивача.

Суб'єкти авторського права і суміжних прав можуть вимагати від порушника відшкодування моральної шкоди в розмірі, який визначається судом.

Отже, авторське право - це сукупність правових норм, які регулюють відносини, що виникають внаслідок створення і використання творів літератури, мистецтва та науки. Недосконалість законодавства, яке регулює в сфері авторського права створює деякі проблеми для авторів творів, це може завдавати матеріальної та моральної шкоди.

**Заступник начальника Голосіївського
районного у місті Києві відділу державної
реєстрації актів цивільного стану Головного
територіального управління юстиції
у місті Києві**

Р.О. Подпорін